

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Negotatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

micantur. capit. de furt. in authentic. nauigia.

² R A P I E N S de naufragio rem flammam perituram: vt saccharum, vel huiusmodi, quæ sine illo non fuisset salua, si sine quocunque vitæ periculo hoc facit, tenetur restituere: quoniam ad hoc agendum charitas fraterna illum urgebat: debet tamen habere laboris sui præmium. Si verò cepit cum qualicunque vitæ periculo, & patronus aliter non erat habiturus, quia perijisset, non tenetur restituere: quia cum tali periculo non tenebatur suffragari domino. Si autem patronus alia via verisimiliter erat rehabiturus, licet mortis periculo se exposuerit, restituet, & laboris sui mercedem accipiet ad arbitrium boni viri. In illo enim casu non habebantur pro derelicto. Si autem fieret statutum, vt rapientes de naufragio tantum lucrarentur, teneretur: quia sit in fauorem naufragantium, & rapientes tunc deberent habere mercedem taxatam. Si quis autem prædicta iactata in mari, vel sponte, vel per naufragium inueniat à casu, tenetur restituere, nisi haberentur pro derelicto: secundum gl. in c. cum dilecti. de accus.

NECROMANTIA.

NECROMANTIA, quæ importat diuinationem per dæmonem representantem mortuorum personas, mortale peccatum est: quia ibi est dæmonum inuocatio, & societas, quæ sine mortali esse non potest, supra, Incantatio. §. 1. infra, Superstitio §. 3.

NEGLIGENTIA.

NEGLIGENTIA in opere exteriori vel interiori potest esse mortale peccatum: vel quia negligitur opus necessarium ad salutem, vt confessio, vel huiusmodi vel contemnitur opus bonum, & sic voluntas cadit à charitate: quia contemptus vbique damnabilis est: aliàs communiter est veniale. Arch. Flor. in 2. part. tit. 9. c. 3. in fin. videtur velle, quod negligentia, quæ est ex consuetudine, sit mortalis: vt puta habens consuetudinem non dicendi officium horis debitis, quæ non sunt de præ-

cepto. Hoc tamen verum esse non tenet: quia licet consuetudo aggrauet, non tamen quod est ex se veniale, facit mortale. Posset tamen hoc dictum esse verum, accipiendo consuetudinem pro contemptu. Et si ita accipit idem Arch. verum dicit.

NEGOTIATIO.

NEGOTIATIO, quæ alio nomine mercantia dicitur, multis modis est peccatum. Primum ex malo fine, vel propter auaritiam, vel alio fine, qui si sit mortalis, etiam ipsa erit mortalis. Secundum, ex persona: vt si à clerico vel religioso exerceatur. supra, Clericus. §. 10. & 16. Tertium, si fiat diebus festis, exceptis nundinis. supra, FERIA, vel festum. §. 13. Est enim opus feriale, quod interdicitur die festo. Quartum, ex loco inhonesto. c. in omnibus. d. 81. Neque in ecclesia debet quis negotiari. 16. q. 8. c. & hoc diximus, alioquin mortale est. De immu. eccl. c. domum decet. in 6. nisi magna necessitas excuset, vel honor Dei, aut subuenticulus Dei: vt debent facere vendentes candles in ecclesia, qui non debent principaliter lucrum intendere, sed secundario, aliter non possunt. Quintum, si dolose exerceatur cum mendacijs, & periurij. Sextum, si est reipublice damnosa: vt faciunt monopoliones, vel si lucrum queratur immoderatum. Septimum, si negotietur cum habente malam conscientiam scienter: tenetur enim tunc quam citius potest soluere talem societatem. Si verò non potest, protestetur, quod de illicitis lucris non vult se intromittere. art. d. 83. c. error. & in prædictis modis non est necessaria restitutio, sed tantum de consilio: nisi ubi interuenit iniuria in venditione, vel emptione, vel quando quis fuit causa, quod pretium nimis cresceret, emenda totum, vt carius venderet: secundum Rod. tunc tenetur iactis, quia ipse dedit causam damni dati iniuste. Concord. Silu. in summa. verb. negotium.

² L I C I T U M est assecurare merces, vt si salua veniat assecurans certum quid lucratur: vt quingue pro centenario:

natio: si autem pereant, totam mercē soluat: secundum Archi. Flor. nec obstat c. nauiganti. de usu. quia hic nō est aliquod mutuū. vt not. Ioan. Cal. sed hoc fit tantū ratione periculi. Idem potest fieri assecutādo pecunias, quas quis portat, vel quas mutuat quis alteri, quod re habebit. Idem dic in saluo conductu personarū, hoc potest fieri cū lucro, dūmodo seruetur promissum. Vtura. §. 8. nec est lucrū illicitum, neque turpe, cū ad aliquem bonum finem ordinetur.

De lucro, quod sit, quando aliqui exponunt se fortunæ, dicentes, quid vis ponere, quod cras pluet, vel talis infra mensem morietur, & de alijs in quibus tantū est vanitas: dico nō esse licitum lucrum: quia non ordinatur ad utilitatem proximi, sicut predicta assecuratio, sed tantū est hic vanitas, ideo illicitum: non tamen tenetur quis ad restitutionem ex hoc, sicut de turpi lucro, quod de consilio debet dari pauperibus. An autem liceat assecurare mercatori illam, qui ponit pecunias in societate, quod pecunia sua erit salua, & quod lucrabitur, quinq; pro centenarij, vel huiusmodi. infra, Vtura. §. 8. Sil. ver. Negotium. q. 4.

NEMESIS.

NEMESIS, id est, tristitia, quam homo habet de alieno bono temporali, quia talis indignus est hoc habere, vt puta, est malus homo, & est diues, vel bene fortunatus: quando se extendit ad arguendam Dei prouidentiam, tanquam iniuste distribuentem bona temporalia, est peccatum mortale, vel si homo propter talem tristitiam ira afficitur, vt velit malos imitari homines, mortale est. Tristari autē de huiusmodi aliquoties, semper tamen cum Dei reuerentia, non videtur peccatum, sed licitum: sicut de aliquo monstro tristari. supra. Inuidia, per totum, & præsertim si propter aliquod bonum finem fiat.

NOMINATIM.

NOMINATIM dicitur, quando alicuius proprium nomen exprimitur, vel quando ita circumstantiæ

indiuidualales exprimuntur, vt dubium nō sit, de quo dicatur, vt si quis tacito nomine proprio, dicat filium primogenitum Petri de Petro, &c. vel Petrū cum suis fautoribus, de quibus fautoribus constat notoriē, vel cum dicitur talem villam, cum hominibus illius, omnes de quibus constat notoriē esse de tali villa, dicantur nominatim: Vnde de Iuno. in ca. Lateranensi. de præben. & Pan. ibi, qui nititur cōcordare glossam in clem. 1. de vi. & hoc. cle. & glossa. in capit. constitutionem. de sententia excommunicata. in 6. & in pœnis requiruntur circumlocutiones valde strictæ non autem sic in fauorabilibus, in quibus larga sit interpretatio.

NOTARIVS.

NOTARIORVM peccata sunt si non seruant iuramenta per eos facta, si falsa conficiunt instrumenta in toto, vel in parte, si reprobant acta licita, si occultant, vel lacerant instrumenta protocolla. Hos de mortali in prædictis excusare nescio, nisi secundum quod ignorantia, vel deceptio eorum posset aliquo modo eos excusare, vel quando errant in aliquo modico fine malitia, nec sunt magis importantes. infra, Tabellio. per totum. Concord. Caleta. in summa.

NOTORIUM.

NOTORIUM aliquando dicitur iuris, vt cū quis iuridicē est cōdemnatus, vel cōfessus in iudicio, vel legitimē conuictus. ca. vestra. de coha. cle. Aliquādo dicitur facti, vt cum populus est testis, & non est locus dissimulandi. c. tua. de coha. cle. nec requiritur quod omnes de villa sciant, sed sufficit quod sint decem graues, & honestæ personæ, quia decem homines faciunt populum. 10. q. 3. c. vno. secundum glossam Ray. Aliquādo dicitur notorium facti permanentis, vt quando quis publicē tenet concubinam in domo. Aliquando dicitur notorium facti transeuntis, vt quia occidit hominem publicē. Aliquādo dicitur notorium facti præsumpti, vt cū quis tenetur communiter pro filio talis viri, vel affīne, & huiusmodi.

F 3

2 No.